

NASZA

EURO

PROW

4/2025

ISSN 2083-4063

INCJA

Pocysterski zespół klasztorny w Owińskach w gminie Czerwonak, fot. Wojciech Rudnicki

RLKS

INWESTYCJE
INFRASTRUKTURALNE

PODSUMOWANIE
KSOW

SMAKI
REGIONÓW

DOŻYNKI
POLSKIE

KĄCIK
KULINARNY

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	3
Fundusze na rozwój lokalny	4-5
Wieś rozwija się dzięki inwestycjom	6-7
Od KSOW do KSOW+	8-9
Smacznie, zdrowo i tradycyjnie.....	10-11
Dożynki wróciły do Spały	12
Ile waży największa pyra?	13
Kącik kulinarny	14
Kącik fotograficzny	15

Krzysztof Grabowski
Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego

Szanowni Państwo,

Wraz z ostatnim dniem grudnia 2025 roku dobiega końca 10-letni okres realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, czas wielu ważnych inwestycji i przedsięwzięć, które trwale wpłynęły na wizerunek wielkopolskiej wsi i komfort życia jej mieszkańców. Kontynuujemy jednak działania związane z wdrażaniem Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. W tym wydaniu biuletynu „Nasza euroPROWincja” zwracamy uwagę zarówno na duże inwestycje infrastrukturalne, jak i podsumowujemy projekty nieinwestycyjne zrealizowane na przestrzeni ostatnich lat w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Mogą Państwo również dowiedzieć się na jakie zadania otrzymali wsparcie beneficjenci PS WPR 2023-2027 za pośrednictwem lokalnych grup działania i wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Skuteczna promocja Wielkopolski w kraju i poza jego granicami to zadanie, do którego podchodzimy ze szczególną starannością i pomysłowością. Jednym z elementów wyróżniających nasz region jest bogate dziedzictwo kulinarne, którym możemy szczycić się na wielu wydarzeniach. W tym roku okazją do tego była kolejna edycja targów Smaki Regionów. Impreza z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem koneserów tradycyjnej i zdrowej żywności. Nie mniejszą uwagę mieszkańców i mediów przykuwa organizowany od pięciu lat konkurs na największą pyrę i najlepszą potrawę z pyry, który w tym roku zorganizowaliśmy na terenie gminy Ostrów Wielkopolski. Samorząd Województwa Wielkopolskiego był również obecny na Dożynkach Polskich w Spale, zorganizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Relacje z tych wydarzeń znajdą Państwo na łamach ostatniego w tym roku wydania biuletynu „Nasza euroPROWincja”.

Życzę Państwu przyjemnej lektury.

Wydawca:

Samorząd Województwa Wielkopolskiego
Al. Niepodległości 34
61-714 Poznań

Tekst i opracowanie:

Jednostka Wsparcia Sieci KSOW+
w województwie wielkopolskim
Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań
tel. 61 626 60 00
e-mail: ksow@umww.pl
<https://wielkopolskie.ksow.pl/>, <https://dprow.umww.pl>

Opracowanie graficzne:

EGD Design
Andrzej Tokarski
grafikadlafirm.pl

Druk:

ZAPOL Sobczyk
Spółka Komandytowa

Fundusze na rozwój lokalny

Zakontraktowano pierwsze umowy z beneficjentami w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, którzy ubiegali się o wsparcie projektów wynikających z realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Na wdrażanie strategii Samorząd Województwa Wielkopolskiego przeznaczy do końca 2029 roku aż 128,5 miliona euro w ramach trzech funduszy: rolnego, regionalnego i społecznego.

Fot. UMIG Skoki.

Siłownia zewnętrzna w Kisowni w gminie Skoki wybudowana dzięki funduszom z PROW 2014-2020. Nowe miejsca tego typu oddawane będą do użytku w efekcie inwestycji dofinansowanych z PS WPR 2023-2027.

Od początku 2025 roku trwają nabory wniosków ogłaszanych przez lokalne grupy działania (LGD) z przeznaczeniem na wsparcie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. W obecnej perspektywie budżetu unijnego, którego realizację przewidziano do końca 2029 roku, na terenie województwa wielkopolskiego funkcjonuje 30 LGD. Zakres terytorialny poszczególnych grup obejmuje obszar od kilku do kilkunastu gmin. Mieszkańcy tych gmin, przedsiębiorcy, organizacje samorządowe, a także same gminy i powiaty mogą ubiegać się o dofinansowanie szeregu zadań wpisujących się w założenia wynikające z opracowanych w 2023 roku strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

- Od 2024 roku na rozwój lokalny w województwie wielkopolskim przeznaczamy środki z trzech funduszy: rolnego, rozwoju regionalnego oraz funduszu społecznego. Do dyspozycji beneficjentów jest aż 128,5 miliona euro. Środki dystrybuowane są przy udziale lokalnych grup działania, które ogłaszają nabory wniosków. W drugiej połowie 2025 roku zakontraktowaliśmy pierwsze umowy w ramach wspólnej polityki rolnej. Do środowisk lokalnych trafiają pieniądze na niezbędne inwestycje, poprawę jakości życia mieszkańców, ale również na rozwój przedsiębiorczości i aktywizację mieszkańców – mówi Krzysztof Grabowski, Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego.

Umowy podpisane w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dotyczą obecnie przede wszystkim inwestycji w infrastrukturę lokalną. W Margoninie w powiecie chodzieskim doposażony zostanie plac zabaw. Gmina złożyła wniosek w tej sprawie do Stowarzyszenia „Dolina Wełny”. Za pośrednictwem Czarnkowsko-Trzcianieckiej Lokalnej Grupy Działania dofinansowanie pozyskała Gmina Połajewo. Przyznane fundusze przeznaczy na inwestycję w nowoczesną infrastrukturę, w tym oświetlenie w Parku Krajozawodowym w Połajewie. Gminny Ośrodek Kultury w Połajewie wybuduje z kolei plac zabaw w Przybychowie.

O wsparcie z PS WPR z powodzeniem zawnioskowały też trzy gminy ze wschodniej wielkopolski należące do Stowarzyszenia „Solna Dolina”. Gmina Kłodawa zbuduje bieżnię lekkoatletyczną na Stadionie Miejskim im. Zbigniewa Niewiarowskiego w Kłodawie. Gmina Przedecz zmodernizuje i rozbuduje plac zabaw w Przedczu oraz pomosty na Jeziorze Przedeckim w miejscowości Katarzyna. Gmina Olszówka zrealizuje inwestycję polegającą na zagospodarowaniu przestrzeni w Olszówce z przeznaczeniem na kompleks rekreacyjno-sportowy. W ramach zadania wykonane zostanie ogrodzenie, piłkochwyty oraz montaż elementów małej architektury, a także oświetlenie kompleksu.

Źródło: UG Drawsko.

Kort tenisowy w miejscowości Drawski Młyn w gminie Drawsko powstał dzięki dofinansowaniu z PROW. Podobny obiekt wkrótce będzie do dyspozycji mieszkańców Rogoźna.

Fundusze Europejskie pomogą również mieszkańcom południowej części naszego województwa zamieszkujących obszar powiatów kępińskiego i ostrzeszowskiego. Gmina Łęka Opatowska w powiecie kępińskim wybuduje sprawnościowy plac zabaw w Rakowie a Gmina Bralin zagospodaruje teren i urządzi całoroczną scenę na stadionie w Bralinie. Pomoc na te zadania była możliwa dzięki strategii opracowanej przez Stowarzyszenie „Wrota Wielkopolski”, którego siedziba mieści się w Baranowie.

Dużą aktywnością wykazują się również beneficjenci należący do Ostrzeszowskiej LGD. W Mikstacie wykonana zostanie nawierzchnia poliuretanowa boiska wielofunkcyjnego przy szkole podstawowej. W Doruchowie nastąpi przebudowa trybun na stadionie. W Kraszewicach realizacji doczeka się inwestycja polegająca na zagospodarowaniu terenu publicznego

przy kompleksie budynków Ośrodka Zdrowia, Urzędu Gminy i Posterunku Policji. Teren wymagający pilnej interwencji wkrótce wypięknieje. Zmodernizowany zostanie również plac zabaw przy Szkole Podstawowej w Kobylej Górze oraz dwa place zabaw na terenie gminy Grabów nad Prosną (w miejscowościach Marszałki i Giżyce). Władze Powiatu Ostrzeszowskiego zrealizują projekt polegający na wybudowaniu trzech wiat przystankowych i dwunastu tablic informacyjnych w samym Ostrzeszowie oraz podobnej infrastruktury na obszarze 7 gmin tego powiatu.

Pierwsze fundusze trafiły również do przedsiębiorców. Beneficjentka PS WPR otrzymała dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie usług kosmetycznych i pielęgnacyjnych w miejscowości Wysocko Wielkie (gmina Ostrów Wielkopolski).

Fot. UG Łęka Opatowska.

Wiata rekreacyjna w miejscowości Piaski w gminie Łęka Opatowska powstała dzięki pomocy unijnego funduszu rolnego. Wspólna Polityka Rolna przewiduje dofinansowania na kolejne obiekty tego typu.

Wieś rozwija się dzięki inwestycjom

Do końca 2025 roku beneficjenci Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 rozliczą ostatnie projekty infrastrukturalne, które zwiększają bezpieczeństwo i komfort w wielu małych wielkopolskich miejscowościach. W całym 10-letnim okresie realizacji programu na ten cel przeznaczonych zostało aż 807 milionów złotych.

Źródło: UG Przedecz.

Podczas uroczystego otwarcia zmodernizowanej drogi lokalnej w miejscowości Kłokoczyn w gminie Przedecz Samorząd Województwa Wielkopolskiego reprezentowali wicemarszałek Krzysztof Grabowski oraz radni Anna Majda i Grzegorz Fiałkowski. Inwestycję zrealizowano przy wsparciu środków Unii Europejskiej w ramach PROW 2014-2020.

We wrześniu i październiku 2025 roku upłynęły terminy składania ostatnich wniosków o płatność w zakresie inwestycji w podstawowe usługi i środki trwałe na obszarach wiejskich, które zrealizowały samorządy lokalne oraz spółki w ramach Funduszy Europejskich przyznanych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Mowa tutaj o przedsięwzięciach dotyczących budowy lub modernizacji dróg lokalnych, gospodarki wodno-ściekowej i zarządzania zasobami wodnymi.

- Wsparcie udzielone beneficjentom PROW 2014-2020 znacząco wpłynęło na możliwość pomyślnej realizacji wielu, bardzo potrzebnych inwestycji drogowych, wodno-kanalizacyjnych i melioracyjnych, na które trudno byłoby znaleźć środki własne gminom i powiatom. Pomoc udzielona ze środków Unii Europejskiej na tego typu zadania to blisko 580 milionów złotych, a uwzględniając wkład środków krajowych możemy mówić o kwocie aż 807 milionów złotych – mówi Krzysztof Grabowski - Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego, który osobiście podpisywał każdą z 460 zawartych umów o przyznaniu pomocy.

Ponad połowa spośród 460 projektów objętych unijnym dofinansowaniem dotyczy budowy lub modernizacji dróg lokalnych. W związku z kilkukrotną procedurą zwiększenia puli środków przysługujących dla naszego regionu, Samorząd Województwa Wielkopolskiego mógł przeprowadzić nie

jeden, a aż trzy nabory wniosków, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, zarówno samorządów gminnych jak i powiatowych. Limit na jednego beneficjenta wynosił 5 milionów złotych. Ze wsparcia skorzystało 99 spośród 226 wielkopolskich gmin oraz 20 spośród 34 powiatów. Przyznana pomoc w łącznej wysokości około 235 milionów złotych pozwoliła na wybudowanie lub przebudowanie ponad 320 km odcinków dróg lokalnych. Nowe nawierzchnie położone w tych miejscach przyczyniły się zarówno do poprawy komfortu przemierzania wielkopolskich dróg gminnych i powiatowych, a także do skrócenia czasu potrzebnego na dojazd do wielu miejsc użyteczności publicznej oraz, co najważniejsze, do zwiększenia bezpieczeństwa na drogach wiejskich.

Ponad 326 milionów złotych otrzymały gminy i gminne zakłady gospodarki komunalnej na realizację zadań związanych z gospodarką wodno-ściekową. Fundusze Europejskie z PROW 2014-2020 umożliwiły objęcie dofinansowaniem 185 projektów na terenie 113 wielkopolskich gmin. Zdecydowana większość zadań i przyznanych środków dotyczyła budowy, rozbudowy lub przebudowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Biorąc pod uwagę informacje publikowane przez Główny Urząd Statystyczny na przestrzeni lat 2015-2024, na obszarach wiejskich województwa wielkopolskiego przybyło 2 160 km sieci wodociągowych (wzrost o 8% na przestrzeni dziesięciu lat) oraz 2 850 km sieci kanalizacji sanitarnej (wzrost

Budowa zbiornika retencyjnego w Jezierzycach Kościelnych w gminie Włoszakowice to jeden z elementów projektu dofinansowanego z PROW 2014-2020.

o 37%). W znacznej części poprawa przytoczonych statystyk wynika z realizacji zadań objętych unijną pomocą. Wspomniane efekty inwestycji wodno-kanalizacyjnych z uwagi na ich charakter nie są zauważalne gołym okiem, ale istotnie przyczyniają się do zwiększenia komfortu codziennego życia mieszkańców setek lub tysięcy miejscowości w naszym regionie. Trzeba jednak podkreślić, że część inwestycji obejmuje również prace naziemne, takie jak budowa lub rozbudowa infrastruktury zbiorczych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, czy modernizacja budynku stacji uzdatniania wody.

Pomimo znaczących nakładów finansowych ze środków Unii Europejskiej przeznaczonych na rozwój gospodarki wodno-ściekowej, potrzeby gmin w tym zakresie są wciąż bardzo duże. Samorządy lokalne sięgają zatem po inne środki zewnętrzne niż te zakontraktowane w ramach PROW 2014-2020. Samorząd Województwa Wielkopolskiego udziela pomocy finansowej ze środków unijnych również w ramach Krajowego Planu Odbudowy. Na ten moment dofinansowaniem objętych jest 19 projektów, ale wkrótce podpisane mogą zostać umowy na kolejne zadania. Podczas wrześniowej sesji Sejmiku Województwa Wielkopolskiego wiceminister rolnictwa i rozwoju wsi Adam Nowak zapowiedział zwiększenie alokacji z KPO na gospodarkę wodno-ściekową dla województwa wielkopolskiego nawet o 90 milionów złotych. Łączna pula środków na ten cel wynosiłaby wówczas ponad 160 milionów złotych.

Fundusze na gospodarkę wodno-ściekową uwzględniono również we wdrażanym od ponad roku Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. W trwającym od 15 września 2025 r. naborze, gminy mogą wnioskować o środki na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Do dyspozycji beneficjentów z województwa wielkopolskiego jest pula blisko 62,5 miliona złotych.

Zakończyła się również realizacja zadań związanych z zarządzaniem zasobami wodnymi. Fundusze na ten cel zostały przyznane Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie (Zlewnia w Pile) oraz gminom na podstawie umów podpisanych na początku 2024 roku. Głównym celem dofinansowanych przedsięwzięć było zwiększenie retencji na obszarach wiejskich. Budowa, przebudowa lub odbudowa zbiorników wodnych przyczynia się do łagodzenia negatywnych konsekwencji dla rolnictwa z tytułu długo utrzymujących się okresów suszy. PGW Wody Polskie przysługiwała możliwość zawnioskowania o pomoc w zakresie budowy lub przebudowy urządzeń wodnych lub budowli hydrotechnicznych na ciekach wodnych naturalnych lub sztucznych. Zakontraktowane środki umożliwiły modernizację przepompowni w Lubczu Małym w gminie Krzyż Wielkopolski oraz Herbutowie w gminie Wieleń, a także odbudowę rzeki Gulczanki na odcinku dwóch trzecich jej długości.

Gminy mogły realizować zadania w zakresie budowy lub przebudowy otwartych zbiorników retencyjnych służących do gromadzenia wód opadowych lub roztopowych, wód gruntowych lub wód płynących. Inwestycje zostały zrealizowane na terenie 16 wielkopolskich gmin. Łącznie na wszystkie zadania związane z zarządzaniem zasobami wodnymi przeznaczono wsparcie w kwocie 17,5 miliona złotych. Czas na rzeczową realizację przedsięwzięć upłynął 31 sierpnia, a podmioty otrzymają refundację prawidłowo poniesionych kosztów do końca 2025 roku.

PODSUMOWANIE KSOW

Od KSOW do KSOW+

Wraz z zakończeniem wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 kończy się 10-letni okres, w którym Samorząd Województwa Wielkopolskiego realizował inicjatywy i udzielał wsparcia w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Nie oznacza to jednak, że sieć przestaje istnieć. Od 2025 roku jej zadania kontynuuje KSOW+.

Fot. Biura posła A. Grzyba.

W ramach projektu KSOW zrealizowanego w 2018 roku wielkopolskie lokalne grupy działania mogły zaprezentować dorobek swoich małych ojczyzn w Parlamencie Europejskim w Brukseli.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW) została powołana do tego, aby wspierać wymianę wiedzy na obszarach wiejskich, budować partnerstwo pomiędzy osobami i instytucjami z pożytkiem dla społeczności wiejskich oraz przyczyniać się do aktywizacji terenów wiejskich. Sieć została powołana do życia w Polsce już w 2009 roku i wraz z upływem lat zrzeszała coraz szersze grono podmiotów aktywnie działających dla dobra wsi i jej mieszkańców. KSOW wspierał zarówno wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, jak i następującego po nim PROW 2014-2020. Ze względu na globalną pandemię Program na lata 2014-2020 został wydłużony o dwa lata, a zgodnie z zasadą N+3 ostatnie projekty beneficjentów PROW 2014-2020 muszą zostać rozliczone do końca 2025 roku. Równolegle rozpoczęło się wdrażanie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Wraz z nim, od lipca 2025 roku, Samorząd Województwa Wielkopolskiego realizuje zadania nowej sieci KSOW+. Warto przy tym podsumować ostatnie 10 lat Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w województwie wielkopolskim.

Od 2015 roku na realizację zadań KSOW, Samorząd Województwa Wielkopolskiego przeznaczył blisko 10,5 miliona złotych, z czego niemal połowę stanowiły środki przekazane partnerom Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach organizowanych co roku naborów wniosków. Partnerem mogły zostać wszystkie osoby i instytucje chcące działać na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Najaktywniej z możliwości wsparcia korzystały gminy, gminne ośrodki kultury, stowarzyszenia, w tym lokalne grupy działania oraz fundacje. Ostatni nabór w procedurze konkursu ogłaszanego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi odbył się w 2023 roku. Dzięki otrzy-

manej pomocy finansowej Partnerzy KSOW zrealizowali aż 215 pożytecznych i ciekawych inicjatyw, takich jak imprezy plenerowe, udział w targach i wystawach, konferencje, szkolenia, warsztaty, konkursy z nagrodami, wyjazdy studyjne, przygotowanie i druk publikacji, realizacja filmów i spotów radiowych, czy przeprowadzenie analiz i badań dotyczących obszarów wiejskich. Projekty te miały na celu promocję zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, upowszechnianie dobrych praktyk na tych obszarach, aktywizację mieszkańców, czy promocję współpracy w sektorze rolnym. Realizowane projekty przyczyniały się też do ułatwiania wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich.

Porównywalną pulę środków z tą, którą przekazano partnerom KSOW, Samorząd Województwa Wielkopolskiego przeznaczył na realizację tzw. operacji własnych i działań o charakterze informacyjnym. Łącznie sfinansowane zostały aż 153 projekty tego typu, wiele z nich miało charakter międzynarodowy. Dzięki funduszom z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwo Wielkopolskie było wielokrotnie obecne na berlińskich targach Grüne Woche a przedstawiciele Lokalnych Grup Działania poznawali dobre praktyki wdrażania podejścia LEADER w zachodniej Europie w ramach wyjazdów studyjnych do Brukseli i Niemiec.

W 2018 roku w siedzibie Parlamentu Europejskiego odbyła się prezentacja dorobku wielkopolskich LGD w ramach tzw. „Śniadania Wielkanocnego”. Przy współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego z ówczesnym posłem do Parlamentu Europejskiego, a obecnie posłem na Sejm RP Andrzejem

Fot. Biura posła A. Grzybą.

W 2018 roku przedstawiciele wielkopolskich LGD wzięli udział w konferencji w Parlamencie Europejskim nt. „LGD, Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w politykach UE i Państw Członkowskich – wielkopolskie doświadczenia i wnioski dla kolejnych perspektyw finansowych UE”.

Grzybem, przedstawiciele LGD nie tylko mogli poszczycić się swoimi osiągnięciami, ale również wziąć udział w konferencji, w trakcie której prelegentami byli przedstawiciele unijnych instytucji. Dziedzictwo kulturowe i kulinarne naszego regionu promowaliśmy również w Rumunii a dokładnie w Sibiu - regionie partnerskim Wielkopolski w tym kraju. Współpracując z Biurem Informacyjnym Województwa Wielkopolskiego oraz lokalnymi grupami działania, Jednostka Regionalna KSOW w województwie wielkopolskim uczestniczyła kilkakrotnie w obchodach Dnia Świętego Marcina w Brukseli.

Niemniej ważny był dla Wielkopolski udział w wydarzeniach krajowych, takich jak targi Smaki Regionów i Tour Salon w Poznaniu, Agrotavel w Kielcach, Natura Food w Łodzi, Eko-styl w Bielsko Białej, Targi Turystyki we Wrocławiu, Jarmark Dominikański w Gdańsku, czy Dożynki Prezydenckie w Spale. Duże znaczenie dla promocji wielkopolskiego rolnictwa i najlepszych producentów rolnych ma organizowany od wielu lat przy wsparciu KSOW konkurs Wielkopolski Rolnik Roku. Gala finałowa tego przedsięwzięcia przyciąga co roku ponad 1500 osób. Będąc przy konkursach warto wspomnieć o organizowanym od 2020 roku konkursie fotograficznym „PROW w obiektywie” oraz konkursach kulinarnych adresowanych do kół gospodyń wiejskich.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego na przestrzeni ostatnich 10 lat przeprowadził również szereg konferencji, spotkań i szkoleń, organizowanych zarówno w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, jak i w wielu miejscowościach naszego regionu. O wydarzeniach, możliwościach uzyskania wsparcia w ramach PROW 2014-2020 oraz efektach tego programu mieszkańcy mogli dowiedzieć się z artykułów publikowanych na łamach miesięcznika samorządowego Monitor Wielkopolski, lektury kwartalnika „Nasza euroPROWincja”, publikacji nt. dobrych praktyk PROW oraz licznych kampanii medialnych w prasie, Internecie, radiu i telewizji.

- *Funkcjonowanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 było finansowane ze środków pomocy technicznej tego programu. Każde z województw otrzymało określoną pulę środków. Województwo Wielkopolskie wydatkowało w pełni przyznany limit. Poniesione wydatki zostały ujęte w planach zaakceptowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi i pomyślnie rozliczone przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. To potwierdza, że Wielkopolska potrafi rozsądnie i gospodarnie zarządzać otrzymanymi funduszami z Unii Europejskiej – podsumowuje wicemarszałek Krzysztof Grabowski.*

Fot. A. Kapuściński.

Wielkopolski Rolnik Roku to impreza z 25-letnią tradycją. Najlepsi rolnicy nagradzani są statuetkami Siewcy. Organizacja wielu gal finałowych odbyła się przy współfinansowaniu ze środków UE w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

DZIEDZICTWO KULINARNE

Smacznie, zdrowo i tradycyjnie

W ostatni weekend września w Poznaniu odbyła się kolejna edycja coraz bardziej rozpoznawalnych w Polsce targów Smaki Regionów. 182 wystawców z kraju i zagranicy zaprezentowało to, co mają w swojej ofercie najlepszego. W trakcie wydarzenia wręczone zostały nagrody dla producentów i osób szczególnie zasłużonych dla promocji dziedzictwa kulinarnego w naszym kraju. „Klucze do Polskiej Spizarni” otrzymali m.in. Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak i Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefan Krajewski.

Fot. UMWW

Stoisko Wielkopolski, największe stoisko targów Smaki Regionów 2025, przyciągało mnogością barw, smaków i zapachów.

Kolejna edycja targów Smaki Regionów za nami. Na udział w tym wyjątkowo smacznym wydarzeniu zdecydowało się aż 14 województw, które przygotowały wspaniałe stoiska. Łącznie na uczestników czekały aż 182 miejsca, przy których każdy mógł spróbować rozmaitych smakołyków i zrobić zakupy bezpośrednio u producenta. Oferta produktów była niezwykle bogata i przywodziła na myśl skojarzenia z kuchnią jaką znali i cenili nasi przodkowie. Ekologiczne kasze i maki, przetwory warzywne i owocowe, przygotowane w oparciu o dawne receptury, tradycyjne pieczywo i wędliny, aromatyczne i ciekawe w smaku sery, masła i inne przetwory powstające z mleka prosto od krowy, soki tłoczone z polskich owoców, miody z rodzimych pasiek, piwa rzemieślnicze, wina z winogron dojrzewających w kraju nad Wisłą to tylko część przysmaków, jakie czekały na gości targowych.

Stoisko Wielkopolski, przygotowane przy udziale środków Unii Europejskiej w ramach sieci KSOW+, wyróżniało się pod wieloma względami, na co zwrócił uwagę Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak w swoim wystąpieniu podczas uroczystego otwarcia imprezy.

- Wielkopolskie stoisko jest największe spośród wszystkich regionów reprezentowanych na targach. To dlatego, że Wielkopolska ma wiele do zaoferowania w zakresie żywności regionalnej i tradycyjnej. Na naszym stoisku gościmy także reprezentację regionów

partnerskich. Najbardziej odległym jest południowokoreański Chungcheongnam-do. Obecna jest też Emilia-Romagna z Włoch, mołdawski Region Rozwoju Północ, chorwacka Żupanija Vukovarsko-Srijemska i niemiecka Brandenburgia – mówił Marszałek Marek Woźniak, Wiceprezes Związku Województw RP. Związek wraz z MTP byli współorganizatorami Smaków Regionów.

Rangę wydarzenia podkreśla obecność Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefana Krajewskiego, który od lat z troską i wsparciem odnosi się do branży rolno-spożywczej.

- Wydarzenie jest pięknym świętem produktu lokalnego i regionalnego. Dziękuję wszystkim producentom i przetwórcom, którzy swoją pracą budują siłę polskiej żywności - to dzięki nim produkty rolno-spożywcze stanowią już 15 proc. naszego eksportu. Niech polska żywność będzie naszą chlubą – powiedział Minister Stefan Krajewski.

Zarówno Marszałek Marek Woźniak, jak i Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefan Krajewski, zostali uhonorowani przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego „Kluczami do Polskiej Spizarni”. To szczególne wyróżnienie wręczane osobom zasłużonym dla wspierania, promowania i pielęgnowania polskiego dziedzictwa kulinarnego, w tym regionów, potraw i produktów.

Fot. UMWW.

Z inicjatywy wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego „Klucz do Polskiej Spizarni” otrzymali w tym roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefan Krajewski oraz Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak.

W trakcie targów Smaki Regionów 2025 rok rozstrzygnięta została XXIV edycja konkursu Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów. Laureaci tego konkursu otrzymują prestiżową statuetkę „Perły”. Taki zaszczyt spotkał w tym roku osiem nagrodzonych podmiotów z województwa wielkopolskiego. Firma Irena Olejniczak „Smak Tradycji” otrzymała Perłę za Mięsiwo Staropolskie, Gospodarstwo Rolne „MARKOWE SERY KOZIE” Marka Turbańskiego za Kozłak wielkopolski dojrzewający z pieprzem i kozieradką, Zakład Produkcji Spożywczej i Handlu Frąckowiak Sp. z o.o. za Wielkopolski ser smażony, PPS „Frykas” Sp. z o.o. za Przecier szparagowy, Barbara Wawrzyniak „Żółty Parasol” Rolniczy Handel Detaliczny za Tort Wielkanocny, OSM w Jarocinie za Kefir naturalny 1,5% z Jarocina a firma VitaCorn za Olej z orzechów włoskich. Autorkami dania nagrodzonego Perłą były panie z KGW w Błażewie, które do konkursu zgłosiły Letni podplomyk z mąki ręcznie wyrabianej i Kaczkę Jakubową. Przepis na zwycięski podplomyk publikowaliśmy w poprzednim wydaniu biuletynu „Nasza euroPROWincja” (nr 3/2025).

To niejedynie wyróżnia, jakie przypadły w udziale wielkopolskim producentom obecnym na targach. Jednym z momentów kulminacyjnych wydarzenia jest wręczenie Medali Smaków Regionów, przyznawanych produktom, które wyróżniają się najwyższą jakością i autentycznością w oparciu o tradycyjne receptury. To nagroda, która honoruje lokalnych producentów dbających o dziedzictwo kulinarne swoich regionów i promujących polską tradycję. Wielkopolskimi laureatami, którzy w tym roku otrzymali złote medale byli Spółdzielnia Mleczarska Września (za Śmietankę kremówkę 30%), Zakład Produkcji Spożywczej i Handlu Frąckowiak Sp. z o.o. (za Ekologiczny ser smażony BIO z Granowa) oraz Irena Olejniczak „Smak Tradycji” za wspomniane już wcześniej Mięsiwo Staropolskie).

- Gratuluję wszystkim nagrodzonym producentom i dziękuję za udział wszystkim tym, którzy zechcieli wspólnie z nami promo-

wać najlepszą i najsmaczniejszą żywność. Targi Smaki Regionów cieszą się stale rosnącą popularnością. Impreza jest okazją do zainteresowania odwiedzających nie tylko bogatą ofertą pysznych produktów, ale też problemem codziennego marnowania żywności, na który Samorząd Województwa Wielkopolskiego zwraca szczególną uwagę i wdraża konkretne działania, które prowadzą do promowania i kształtowania dobrych postaw w tym zakresie – mówi Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego Krzysztof Grabowski.

Podczas targów Smaki Regionów 2025 nie zabrakło gości specjalnych. Szef kuchni Laurentiu „Lorek” Zediu, uczestnik programu MasterChef Polska i znany kucharz telewizyjny, poprowadził widowiskowy pokaz kulinarny. Kulinarą podróż do Włoch zaserwowała uczestnikom szefowa Cristina Catese, która na stałe gotuje w telewizyjnym programie Pytanie na Śniadanie. W trakcie wydarzenia odbyła się również bitwa Małych Mobilnych Kuchni Warsztatowych – konkurs, w którym rywalizowali młodzi adepci gotowania ze szkół gastronomicznych.

Fot. B. Zalas

Szef kuchni Laurentiu „Lorek” Zediu był arbitrem w trzeciej edycji Bitwy Małych Mobilnych Kuchni Warsztatowych, w której gotowanie promujące niemarnowanie jedzenia zaprezentowały wielkopolskie banki żywności. W kulinarne szranki stanęły Wielkopolski Bank Żywności z Poznania, Bank Żywności w Koninie, Bank Żywności w Pile oraz Bank Żywności w Lesznie.

Dożynki wróciły do Spały

Kalendarz wydarzeń promujących polską wieś i efekty jej pracy na przełomie lata i jesieni jest bardzo napięty. 28 września 2025 r., kiedy w Poznaniu końca dobiegały targi Smaki Regionów, rolnicy z całej Polski zgromadzili się w Spale, aby wziąć udział w Dożynkach Polskich zorganizowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefana Krajewskiego. Na wydarzeniu nie mogło zabraknąć delegacji Województwa Wielkopolskiego.

Fot. WSCRW w Sielinku.

Wielkopolska promowała podczas dożynek swoje dziedzictwo kulturowe, w tym snutkę golińską i tradycyjny strój bamberski. Samorząd województwa reprezentowali tego dnia dyrektorzy Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Paweł Zbierajewski oraz Wielkopolskiego Samorządowego Centrum Rozwoju Wsi w Sielinku Sebastian Ławniczak.

W przeszłości Spała, niewielka miejscowość w województwie łódzkim, gościła prezydentów RP. Tradycję tę zapoczątkował prezydent Ignacy Mościcki w 1927 roku i kontynuowali ją jego następcy aż do wybuchu drugiej wojny światowej. Po wojnie obchody dożynek prezydenckich w Spale wznowione zostały dopiero w 2000 roku przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego. Dożynki prezydenckie organizowano w tym miejscu rokrocznie aż do 2020 roku. Prezydent Andrzej Duda zdecydował wówczas o przeniesieniu ceremoniału na dziedziniec Pałacu Prezydenckiego w Warszawie, gdzie dożynki z udziałem pierwszego obywatela kraju odbywają się po dzień dzisiejszy.

W świadomości wielu rolników to jednak Spała jest miejscem tradycyjnych obchodów ogólnokrajowego Święta Plonów. Z tego względu Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefan Krajewski, postanowił nawiązać do tradycji i zaprosić rolników z całej ojczyzny na uroczystość pn. Dożynki Polskie. Impreza odbyła się w ostatnią niedzielę września i zgromadziła blisko 90 wystawców z polską, regionalną żywnością i rękodziełem oraz delegacje z pięknymi wieńcami dożynkowymi z całego kraju.

- Dożynki to hołd dla tych, którzy nas żywią i gwarantują bezpieczeństwo żywnościowe w naszym kraju. To święto nie tylko rolników, ale całej Polski – wszystkich, którzy codziennie korzystają z owoców pracy ludzi związanych z ziemią – podkreślił w swoim wystąpieniu minister Stefan Krajewski.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego zaprezentował się podczas wydarzenia na stoisku przygotowanym przez Wielkopolskie Samorządowe Centrum Rozwoju Wsi w Sielinku. Uczestnikom Dożynek Polskich w Spale zaprezentowano rodzaj haftu ludowego, znanego we wschodniej Wielkopolsce, tzw. snutkę golińską oraz stroje bamberskie. Mistrzyni plecionkarstwa Katarzyna Wachowiak zachęcała do udziału w warsztatach wyplatania koszyczków wiklinowych. Poznańska restauracja Hyćka serwowała chronioną unijnym certyfikatem kielbasę białą wielkopolską parzoną a Tłocznia Soków Owocowych „TeSO” częstowała sokami wyciskаныmi na zimno. Nie zabrakło również akcentów muzycznych za sprawą występów Kapeli z Kociny w gminie Sośnie.

Ile waży największa pyra?

11 października 2025 roku w Gorzycach Wielkich, w gminie Ostrów Wielkopolski rozstrzygnięto konkurs „Na największą wielkopolską pyrę oraz potrawę z pyry”, w którym rywalizowało 80 kół gospodyń wiejskich. Organizatorem piątej już edycji tego konkursu jest Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Gala finałowa została zorganizowana we współpracy z Gminą Ostrów Wielkopolski.

Fot. UMWW.

80 kół gospodyń wiejskich wzięło udział w finale konkursu na największą pyrę i potrawę z pyry.

Fot. UMWW.

Największa pyra zgłoszona do konkursu rozstrzygniętego w Gorzycach Wielkich ważyła 2,038 kg.

Ziemniak to pierwsze warzywo jakie przychodzi nam do głowy, kiedy myślimy o Wielkopolsce, a pyra to właśnie ziemniak, tylko w gwarze poznańskiej. Pyry z gzikiem zna każdy kto mieszka lub często odwiedza ten region kraju. Poznańska pyra doczekała się swojego muzeum, a w 2022 roku nawet szlaku, którego była bohaterką i który wiódł po czołowych poznańskich restauracjach serwujących dania z pyrą w roli głównej. Od kilku lat, dzięki inicjatywie Samorządu Województwa Wielkopolskiego jest też Święto Pyry, które przyciąga uwagę, zarówno mieszkańców, jak i mediów, nie tylko tych lokalnych i regionalnych. Pyra króluje bowiem od północy na południe i od wschodu na zachód województwa wielkopolskiego.

W 2025 roku, stolicą pyry na jeden dzień zostały Gorzyce Wielkie w gminie Ostrów Wielkopolski. To właśnie tu, 11 października w szranki stanęło 80 kół gospodyń wiejskich. Celem rywalizacji było ugotowanie jak naj pysniejszej potrawy z ziemniaków oraz przywiezienie na finałową galę największego, a w zasadzie najcięższego okazu jaki udało się wykopać.

Za najlepszą potrawę tegorocznej edycji, jury konkursowe uznało „Pączki ziemniaczane z szarpaną wołowiną” autorstwa KGW „Kreatywne Dzióbinianki” w Dzióbinie (pow. kolski). Drugie miejsce trafiło do Gminnej Rady Kobiet w Gołuchowie

(pow. pleszewski) za „Pyrę w krainie czarów” a trzecie miejsce przypadło KGW w Cekowie (pow. kaliski) za „Ślepą rybę w żelaznym oku”.

Nie mniej emocji i rumieńców na twarzach uczestników zgromadzonych w gorzyckiej hali sportowej wywołała rywalizacja w kategorii na największą wielkopolską pyrę. Rekordowa bułwa przywieziona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Złotkowy (pow. koniński) ważyła aż 2,038 kg. Po jej obraniu i ugotowaniu można by zaserwować obiad wieloosobowej rodzinie. O drugim miejscu zadecydowała różnica jedynie 12 gram. Zdobyło je KGW w Sobiesękach Drugich (pow. kaliski), którego ziemniak ważył 1,694 kg a na najniższym stopniu podium uplasował się okaz o wadze 1,682 kg zgłoszony przez Gminną Radę Kobiet w Gołuchowie.

- Pomysł na zorganizowanie konkursu na największą pyrę zrodził się w 2021 roku. Doniesienia z finału, który odbył się wówczas w Ostrzeszowie, relacjonowały najważniejsze media w Polsce. Kolejne, cztery edycje również cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. To pokazuje, że taka formuła promocji rolnictwa i obszarów wiejskich bardzo dobrze się sprawdza – mówi wicemarszałek województwa Krzysztof Grabowski, pomysłodawca inicjatywy.

Pączki ziemniaczane z szarpaną wołowiną i dżemem z czerwonej cebuli

Prezentujemy przepis na danie, które zwyciężyło w tegorocznym konkursie na najlepszą potrawę z pyry. Przysmak przygotowany przez Koło Gospodyń Wiejskich „Kreatywne Dzióbinianki” w Dzióbinie skradł serca komisji konkursowej nie tylko ze względu na wyjątkowy smak potrawy, ale i oryginalność pomysłu na wykorzystanie ziemniaka w tym daniu.

SKŁADNIKI:

Pączki

- 1 kg mąki
- 600 g ugotowanych ziemniaków
- 60 g świeżych drożdży
- 5 łyżek cukru
- 250 ml mleka
- 6 żółtek
- 150 g roztopionego masła
- 1,5 l oleju rzepakowego, 25 ml spirytusu

Dżem z czerwonej cebuli

- 1 kg czerwonej cebuli
- 200 ml wina białego wytrawnego
- 200 ml octu balsamicznego
- 3-4 łyżki oleju
- Przyprawy: 1 łyżeczka cynamonu, 1 łyżeczka tymianku, sól, pieprz

Sos

- 8-10 łyżek majonezu
- 6-7 łyżek musztardy ostrej
- 4-5 łyżek dobrego miodu
- sok z połowy cytryny
- 3 ząbki czosnku

PRZYGOTOWANIE:

Łopatkę najlepiej zamarynować dzień wcześniej. W tym celu mięso płuczemy, osuszamy i nacieramy dokładnie marynatą przygotowaną z musztardy, keczupu i przypraw a następnie odstawiamy przykryte do lodówki. Następnego dnia mięso wyjmujemy, wkładamy do rękawa do pieczenia i układamy na blasze lub naczyniu żaroodpornym. Wkładamy na 20 minut do piekarnika rozgrzanego do temp. 170 stopni. Po tym czasie zmniejszamy temperaturę do 120 stopni i pieczemy 3-4 godziny, do momentu aż mięso będzie bardzo miękkie. Wyjmujemy, pozwalamy chwilę ostygnąć i za pomocą dwóch widelców rozdrabniamy mięso wzdłuż włókien. Cebulę kroimy w półplasterki. Rozgrzewamy olej na patelni, dodajemy pokrojoną cebulę, lekko solimy i podsmażamy aż się zeszkli, dodajemy cukier, białe wino i ocet oraz przyprawy. Smażymy tak długo, aż powstały sos całkowicie się zredukuje. Doprawiamy solą i pieprzem w razie potrzeby.

Szarpana wołowina

- 1 kg łopatki wołowej
- 1,5 szklanki cukru
- 3 ząbki czosnku, 3-4 liście laurowe
- 1 łyżka musztard, 1 łyżka keczupu łagodnego
- słodka czerwona papryka w proszku
- ostra czerwona papryka w proszku

Ziemniaki (najlepiej mączyste) obieramy i gotujemy w lekko osolonej wodzie. Odcedzamy i przepuszczamy przez praskę odpowiednią ilość (nie mielimy w maszynce), studzimy, żeby były letnie. Z lekko ciepłego mleka, cukru, drożdży i 2 łyżek mąki robimy zaczyn, czekamy aż urośnie. Do miski przesiewamy mąkę, dodajemy letnie ziemniaki, żółtka i wyrośnięty zaczyn, mieszamy. Na koniec dodajemy rozpuszczone masło. Całość dokładnie wyrabiamy i odstawiamy do wyrośnięcia, po czym uderzamy pięścią, żeby je odgazować. Jeszcze raz wyrabiamy krótko i formujemy pączki rękoma. Odstawiamy do wyrośnięcia. Do zimnego oleju dodajemy spirytus, rozgrzewamy do temp. 170-180 stopni i smażymy pączki na złoty kolor. Po ostygnięciu przekrajamy na pół, jedną część smarujemy sosem przygotowanym z połączonych składników wymienionych w przepisie, nakładamy ciepłe mięso i dżem z cebuli, a następnie przykrywamy drugą połówką pączka i spinamy wykałaczką. Smacznego!

KĄCIK FOTOGRAFICZNY

Wieże dawnego zespołu opactwa cysterskiego w Łądzie nad Wartą. Zdjęcie autorstwa Janusza Nowaka zdobyło drugie miejsce w kategorii „Wielkopolska wieś z lotu ptaka” w ramach VI edycji konkursu „PROW w obiektywie”.

Zdjęcie Mateusza Gołębnika wykonane w miejscowości Mieściska w gminie Duszniki zwyciężyło w kategorii „Wielkopolska wieś z bliska”.

Jednostka Wsparcia Sieci KSOW+ w województwie wielkopolskim
Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego

al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań
tel. 61 626 60 00, e-mail: ksow@umww.pl
<https://dprow.umww.pl>

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Dofinansowane przez
Unię Europejską

